

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Sofie Arebom

Strandskyddet - de nya reglerna och möjligheterna
till dispens

Examensarbete
30 högskolepoäng

Annika Nilsson

Miljörätt

Ht 2010

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRKORTNINGAR	3
1. INLEDNING	4
1.1 Introduktion och bakgrund	4
1.2 Syfte och frågeställningar	5
1.3 Avgränsningar	5
1.4 Metod och material	6
1.5 Disposition	6
2. STRANDSKYDDET OCH ALLEMANSRÄTTEN	7
3. NY LAGREGLERING	9
3.1 Nuvarande strandslyddsreglering	9
3.1.1 Strandskyddets reglering i Miljöbalken (1998:808)	9
3.1.2 Strandskyddets reglering i Plan- och bygglag (1988:10)	11
4. DE VIKTIGASTE FÖRÄNDRINGARNA	12
4.1 Preciserade dispensgrunder	12
4.2 Kommunens roll	12
4.2.1 Upphävande av strandskydd via kommunal detaljplan	13
4.3 Kommunens möjlighet att utse LIS-områden	13
4.3.1 Noggrann utredning av LIS-område	14
4.4 Länsstyrelsens roll	15
5. PRECISERADE SÄRSKILDA SKÄL FÖR DISPENS	17
5.1 De särskilda dispensgrunderna	17
5.2 Dispens får ej strida emot strandskyddets syfte	19
5.3 Fri passage måste lämnas vid strandkanten	20
5.4 Dispens inom LIS-område	20

5.5	Möjligheter till överklagan	22
6.	TIDIGARE REGLERING OCH VAD SOM FÖRÄNDRATS.	23
6.1	7 De viktigaste förändringarna	23
7.	BAKGRUND TILL OCH SYFTET MED FÖRÄNDRINGARNA	25
7.1	Lagstiftarens intentioner	25
7.1.1	Syftet med LIS-områden	25
7.2	Naturvårdsverket uppmärksammar brister	26
8.	FALLSTUDIER	27
8.1	Dispensgrunderna ännu oprövande i Miljööverdomstolen	27
8.2	Vänersborgs Tingsrätt tolkar de nya dispensreglerna	27
8.2.1	Tolkningsutrymmet kvarstår	28
8.3	I Barsebäckshamn blir stranden en del av trädgården	29
8.4	Många överträdelser i Trelleborgs kommun	30
8.4.1	Kommunen inventerar strandområden	30
9.	SÅ PÅVERKAS DJUR- OCH VÄXTLIV	31
9.1	Huggormar hotade av bebyggelse	31
10.	ANALYS OCH SLUTSATSER	32
10.1	De nya reglerna, skärpning eller förslappning?	32
10.2	LIS-områden, en onödig åtgärd	33
10.3	Kommunernas nya roll	33
10.4	Hållbar utveckling och kommande generationer	33
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	35
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	37

Summary

The shore protection has in Sweden been statutory regulated since 1950. Since then it has been extended and developed, as the awareness of the importance for preservation of unexploited land along the shores has grown. The earlier legislation focused entirely on human's access to the shores and the surroundings near the shores, for recreation and extracurricular activities. The terms for, and preserving of the living condition for animals and plants have gradually over time come to play a part in the act of legislation as well as in the implementation of the shore protection.

The 1st of July 2009 the latest update of the Swedish legislation came into force. The general protection of all shores remains and the protection still reaches 100 meters up on land and 100 meters into the water.

Even though the basic protection remains the new legislation holds some news as well. One of the biggest changes is the six grounds for dispensation; they are to be seen as an exhaustive list and to be implemented in all cases of dispense from the shore protection. However there is no rule without exception and in addition to these six grounds for dispensation further possibilities for dispensation in LIS-areas has been added. Areas for development of the countryside can be nominated by the local counties.¹ Dispensation can in these areas be given on the grounds that the exploitation will support the local or regional development.

Other interesting news is that the counties can suspend the shore protection in advance in the local plan.² The counties have in the new rules of procedure the responsibility for dispensation from the shore protection, within the local county. The county administrative board³ will review the decisions made by the counties. They will also handle the dispensation within certain areas for nature preservation for example.

Even after the grounds for dispensation has been pinned down some room for interpretation still remains. The rules concerning the shore protection shall not be applied more harshly from the individual's perspective than necessary for fulfillment of the purpose of the shore protection. Nor in a way that will jeopardize the purpose of the shore protection.

The new legislation raises a number of interesting questions, like what impact the new division of responsibilities will have on the implementation of the new rules. Another interesting question is if the new legislation will lead to a stricter implementation of the shore protection rules, or not.

¹ Kommuner

² Detaljplan

³ Länsstyrelsen

Sammanfattning

Strandskyddet har i Sverige varit lagreglerat sedan år 1950. Därefter har det utvidgats och utvecklats i takt med att medvetandet om vikten av bevarandet av oexploaterad strandnära mark ökat. I den tidiga lagstiftningen låg fokus enbart på människors möjlighet att utnyttja strandnära områden för rekreation och fritidsaktiviteter. Efterhand har även livsvillkoren för djur och växter samt övrig påverkan en exploatering kan ha på naturen kommit att spela en roll vid lagstiftning och tillämpning av strandskyddet.

Den 1/7 2009 trädde den senaste uppdateringen av det svenska strandskyddet i kraft. Fortfarande råder generellt strandskydd i hela landet 100 meter upp på land och 100 meter ut i vattnet.

Den nya regleringen innehåller dock även en hel del nyheter. En av de största förändringarna är de sex preciserade grunderna för dispens som skall ses som en uttömmande lista och som huvudregel tillämpas vid all dispensgivning. Ingen regel utan undantag kan appliceras även i detta fall, som tillägg till denna lista om sex preciserade dispensgrunder tillkommer den nya möjligheten för kommunerna att utse så kallade LIS-områden. Områden för landsbygdsutveckling kan av kommunerna utses på de platser som inte är undantagna och inom detta område tillkommer ytterligare en dispensgrund, här kan dispens ge för åtgärder som gynnar den lokala eller regionala utvecklingen.

Andra intressanta nyheter är att kommunerna nu kan upphäva strandskyddet i förväg inom ett bestämt område genom den kommunala detaljplanen. Kommunerna åläggs även enligt den nya ordningen den större delen av ansvaret för dispensgivningen från strandskyddet inom den egna kommunen. Länsstyrelsen skall överpröva de kommunala besluten, Lst är även den instans som skall sköta prövningen av dispensärenden inom bland annat särskilt skyddade områden.

Även då dispensgrunderna preciserats kvarstår ett visst tolkningsutrymme. Strandskyddsreglerna får ej tillämpas på ett vis som inverkar mer inskränkande för den enskilde än vad som krävs för att syftet med strandskyddet skall kunna uppnås. Dispens får ej heller ges om det kan anses vara oförenligt med strandskyddets syfte.

Den nya lagstiftningen väcker en rad intressanta frågor, som vad den nya kompetensfördelningen kan innebära och ifall den nya lagstiftningen kommer att innebära en skärpning vid tillämpningen av strandskyddsreglerna eller ej.

Förkortningar

DP	Detaljplan
LIS-område	Område för landsbygdutveckling i strandlära läge
Lst	Länsstyrelsen (-erna)
MB	Miljöbalk (1998:808)
MD	Miljödomstolen
MÖD	Miljööverdomstolen vid Svea Hovrätt
PBL	Plan- och Bygglag (1987:10)
Prop.	Regeringens Proposition
ÖP	Översiktsplan

1. Inledning

1.1 Introduktion och bakgrund

Den svenska kusten utgörs av ett fantastiskt rikt och varierat kustlandskap med många säregna och unika områden. Det förekommer många olika typer av stränder och kustnära natur. Vi har än idag ett förhållandevis välbevarat och orört kustlandskap och vi äger alla möjligheter att fortsätta bevara detta för kommande generationer.

Strandskyddsreglerna är en av de grundläggande bitarna inom den svenska rätten när det gäller bevarande av och värnandet om allemansrätten. Alla skall ha tillgång till naturen och även den strandnära naturen oavsett om man äger ekonomisk möjlighet att förvärva en egen strandnära tomt eller ej. Det är av stor vikt för samhället i stort att strandskyddet inte försvagas och att tillgängligheten för allmänheten bibehålls. Strandskyddet konkurrerar bland annat med en önskan om ett strandnära boende, för kommunerna kan det ur vissa perspektiv te sig ekonomiskt lönsamt att tillåta exploatering av kustområdet till förmån för privatpersoner såväl som för till exempel turistnäringen.

Idag omfattar strandskyddet generellt sett enligt 7 kapitlet MB stränder vid havet samt vid insjöar och vattendrag. Skyddet omfattar land- och vattenområden 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Länsstyrelsen kan dock meddela strandskydd upp till 300 meter från strandlinjen om behov för detta kan anses föreligga. Reglerna syftar till att säkerställa att alla och envar ges tillträde till strandområden för rekreation och friluftslivsaktiviteter samt att främja goda livsvillkor för de i området levande djur- och växtarter.

Naturmiljön på och kring våra stränder utgör viktiga platser för det svenska friluftslivet inte bara på land utan även för båtburna fritidsentusiaster. Människor har genom allemansrätten och strandskyddet möjlighet till rekreation och att njuta av naturen. Detta ger bland annat möjligheten att bada inte bara på allmänna badplatser utan även på mer avskilda stränder och att fiska från och vid stranden.

Sett i ett internationellt perspektiv är de svenska strandskyddsreglerna och tankar om allemansrätten tämligen unika, liknande reglering för allemansrätt finns i Finland och Norge medan man i Danmark inte har någon allemansrätt. På det stora hela är dock strandskyddet relativt dåligt utbyggt globalt sett och vi måste ta tillvara på den unika möjlighet vi äger att bevara tillgängligheten till strandområdena.

En nyare del av syftet med strandskyddet är som det framkommer redan av lagtexten att goda livsvillkor skall bevaras för djur- och växtlivet såväl på land som i vatten. Detta är givetvis också en mycket betydelsefull del utav

strandskyddet. Om vi skall kunna värna om och bevara artmångfalden är tillgången till strandnära oexploaterad natur i många fall en grundförutsättning för djur- och växtlivet skall kunna frodas. I vissa fall är det till och med så att tillgången till oexploaterade stränder och bebyggelse - där man tar ekologisk hänsyn - är det som avgör ifall en art ges möjlighet till överlevnad eller ej.

Under 2009 infördes ny reglering på området där reglerna kring dispensgivningen har ändrats. Frågan är då om regeländringen i praktiken innebär en skärpning eller en förslappning eller om rättsläget inte alls kommer att förändras i och med den nya regleringen.

Den nya regleringen innebär att det största ansvaret för dispensgivning samt tillsyn läggs på kommunerna, dock äger Länsstyrelsen rätt att överpröva kommunernas beslut. Det är även Länsstyrelsen som beslutar om dispens inom områden som omfattas av särskilt områdesskydd.

1.2 Syfte och frågeställningar

Den 1/7 2009 trädde vissa förändringar gällande det svenska strandskyddet i kraft. De största förändringarna är bland andra att det största ansvaret för dispensgivningen åläggs kommunerna och dispensgrunderna preciseras.

Jag ämnar i min framställning utreda ifall den nya lagregleringen innebär en verklig skärpning av strandskyddet, finns det fortfarande plats för tolkning av dispensskälen? Jag kommer att titta på vilka intentioner lagstiftaren har haft med den nya regleringen samt vad som enligt förarbetena skall anses vara särskilda skäl och ifall detta är något som återspeglas i den praktiska tillämpningen eller ej.

- Innebär de nya strandskyddsreglerna en verklig skärpning?
- Vad är det exakt som utgör särskilda skäl?
- Innebär möjligheten att utse LIS-områden att man skapat en juridisk slasktratt där exploateringsönskemål som faller utom de primära dispensgrunderna kan omfattas?

1.3 Avgränsningar

Tyngdpunkten i mitt arbete kommer att ligga vid utredning av den nya regleringen och dispensgivning från strandskyddet. Av naturliga orsaker har jag funnit endast praxis gällande ärenden som påbörjats efter 1/7 2009 aktuell i frågan vad som utgör särskilda skäl.

1.4 Metod och material

Jag har använt mig av en rättsdogmatisk undersökande metod där jag tagit avstamp i Miljöbalkens 7 kapitel och förarbeten till lagförändringarna som trädde i kraft den 1/7 2009. Jag har fått en stor mängd rättsfall skickade till mig från Miljööverdomstolen och de olika Miljödomstolarna, jag har sedan analyserat några enskilda fall mer på djupet. Då strandskyddet diskuterats i den skånska lokalpressen vid några tillfällen har jag även tagit fasta på det och uppsatsen omfattar några lokala exempel.

Under arbetet med uppsatsen har jag haft stor hjälp av internet, bland annat har jag tagit del av olika myndigheters information och sökt efter nyhetsinformation. Jag har via e-post och per telefon haft kontakt med ett antal myndigheter och kommuner gällande frågor som uppkommit under arbetets gång, samt för insamlande av aktuellt material

1.5 Disposition

Min avsikt är att läsaren skall kunna följa en röd tråd genom uppsatsen och tillägna sig kunskap på vägen allt eftersom. Arbetet inleds med en kort bakgrund till allemansrätten och strandskyddsreglerna samt vad det bakomliggande syftet med dessa har varit.

Sedan presenteras de nya strandskyddsreglerna, hur den nya lagstiftningen formulerats och de nyheter och förändringar som jag funnit mest intressanta. De förändringar som har störst betydelse är preciseringen av dispensgrunderna samt möjligheten för kommunerna att utse områden för landsbygdsutveckling (LIS-områden). Frågor gällande dispensskälen och vad som gäller vid utpekande av LIS-områden har fått stort utrymme i uppsatsen och utreds på djupet.

Efter det följer en komparativ del med en jämförelse av tidigare reglering och de uppdaterade strandskyddsreglerna. Detta följt av en redogörelse över vad syftet med och bakgrunden till förändringarna har varit.

I uppsatsens sista del redogörs för intressant praxis, där Miljödomstolen prövar de nya dispensreglerna. Vi får även en inblick i hur enskilda som är bosatta på strandnära tomter ibland agerar för att hindra allmänheten att beträda området. Därefter kommer ett exempel på hur djur- och växtlivet kan påverkas av exploatering av strandnära områden.

Avslutningsvis analyserar jag det som framkommit i uppsatsen, jag drar slutsatser gällande tillämpbarheten av den nya reglering och diskuterar kring dess möjligheter att bevara oexploaterade strandnära områden.

2. Strandskyddet och allemansrätten

Allemansrätten är grundlagstadgad sedan år 1994. Stadgandet återfinns i Riksdagsförordningen 2 kapitlet 18§ 3st och lyder ”Alla skall ha tillgång till naturen enligt allemansrätten oberoende av vad som föreskrivits ovan”. Alltså gäller allemansrätten oavsett de regler som finns till skydd för markägaren gentemot det allmänna. 7 kapitlet 1§ MB säger om allemansrätten ”Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den”. I övrigt finns inte allemansrätten preciserad i lagtext men den oskrivna huvudregeln för allemansrätten är dock ”inte störa – inte förstöra” och utgångspunkten är att det som inte är uttryckligen förbjudet är tillåtet. Allemansrätten begränsas av kringliggande lagstiftning som sammantaget utgör ramarna för allemansrätten idag.

Naturskyddsverket utreder just nu om det är nödvändigt med tydligare lagreglering på det allemansrättsliga området och hur den i så fall skall utformas. Det man framförallt tittar på är om man utan att inskränka medborgarnas tillgänglighet kan reglera kommersiellt nyttjande av annans mark på allemansrättsliga grunder.⁴

Strandskyddet kan ses som en del av allemansrätten. Men då allemansrätten både historiskt samt i nutid framgått främst genom sedvänja har man förhållandevis tidigt infört lagregler gällande skyddet av stränderna. Från början till förmån för människan och friluftslivet men senare även till förmån för djur- och växtliv.

Möjligheten för Länsstyrelsen att förbjuda bebyggelse inom områden som låg utanför stads- och byggnadsplan tillkom på 1940-talet i den dåvarande Byggnadslagen (1947:385). Syftet var att områden som var särskilt skyddsvärda på grund av naturskönhet, artrikedom eller andra speciellt skyddsvärda naturförhållanden skulle kunna fredas från bebyggelse.⁵ Lagstiftaren hade insett att tillgängligheten till stränderna på vissa håll började bli begränsad, lagstiftningen infördes för att stävja denna utveckling och trygga människors tillgång till friluftsliv i strandnära områden. År 1950 infördes en provisorisk Strandlag (1950:639) som tätt följdes av 1952 års Strandlag (1952:382) som i sin tur ersattes av Naturvårdslagen (1964:822).⁶

Med stöd av Naturvårdslagen utsåg Länsstyrelsen områden där strandskydd skulle gälla och vissa åtgärder inom dessa områden var tillståndspliktiga. Trots arbetet med lagstiftning på området fortgick under 1960- och 1970-talen en omfattande exploatering av strandnära områden, framförallt till

⁴ Naturvårdsverket ”Översyn allemansrätt och organiserat friluftsliv”.

⁵ Prop. 2008/09/119, sida 28.

⁶ Prop. 2008/09/119, sida 28.

förmån för fritidshusbebyggelse. År 1975 ansåg man därför att strandskyddslagstiftningen behövde skärpas och det infördes ett generellt förbud i Naturvårdslagen (prop. 1974:166) emot strandbebyggelse både vid hav och sjöar. Förbudet förenades med möjlighet till dispens.⁷

År 1994 utvidgades strandskyddets syfte till att även omfatta skydd för djur- och växtlivet (prop. 1993/94:229).⁸

I Miljöbalkens portalparagraf 1 kapitlet 1§ anges att miljölagstiftningens syfte är att främja en hållbar utveckling och att tillförsäkra en hälsosam och god miljö för nuvarande och kommande generationer. Det poängteras bland annat att människan har ett ansvar gentemot naturen och att värdefulla naturmiljöer skall skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Satt i relation till strandskyddet är arbetet gentemot en hållbar utveckling central. Exploatering av strandnära områden påverkar såväl kommande generationers möjligheter till friluftsliv i området, som djur- och växtlivets möjligheter till fortlevnad och utveckling.

⁷ Ibid sida 28.

⁸ Ibid sida 28.

3. Ny lagreglering

3.1 Nuvarande strandskyddsreglering

Förändringarna av strandskyddet har till största delen varit gällande sedan 1 juli 2009, med några undantag för regler som trädde i kraft 1 februari 2010. Vi hittar reglerna gällande strandskyddet i Miljöbalkens 7 kapitel. De största förändringarna är den tydliga kompetensindelningen där kommunerna åläggs ett stort nytt ansvar, preciserade skäl för dispens samt att kommunerna ges möjlighet att utpeka områden som områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (s.k. LIS-områden) där ytterligare dispensmöjligheter från strandskyddet skall finnas. Även efter förändringarna råder fortsatt generellt strandskydd i hela landet.

Även i PBL har det införts nya regler som reglerar kommunernas möjligheter att upphäva strandskyddet via detaljplan och att utse LIS-områden. Jag redogör nedan i urval de viktigaste punkterna för lagregleringen, det är framförallt dessa som kommer att vara centrala i min fortsatta framställning.

3.1.1 Strandskyddets reglering i Miljöbalken (1998:808)

7 kapitlet MB

Reglerna för strandskyddet återfinns i 7 kapitlet MB. Strandskyddet löper enligt 14§ 100 meter ut i vattnet samt 100 meter upp på land, det kan vid behov utökas till 300 meter på vardera håll. Inom strandskyddat område är det enligt 15§ förbjudet att uppföra nya byggnader samt ändra befintliga byggnaders användning. Man får ej heller uppföra anläggningar eller anordningar till befintliga byggnader i det fall ingreppet kommer att avhålla allmänheten från att vistas i ett område där man tidigare kunnat röra sig fritt. Ej heller grävningsarbeten eller annat föreberedande arbete inför uppförandet av sådan byggnad, anläggning eller anordning är tillåten. Åtgärder som väsentligen förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter är ej tillåtna.

Dock finns det ett antal undantag från dessa förbud, enligt 16§ gäller förbudet ej byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som ej är till förmån för bostadsändamål. Detta i de fall de är nödvändiga inom jordbruk, fiske, skogsbruk eller renskötsel och de för sin funktion måste förläggas inom strandskyddat område. Verksamheter som tillåtits av Regeringen är också undantagna samt byggandet av allmän väg samt järnväg.

De dispensgrunder som kan åberopas framkommer av 18§. Länsstyrelsen kan besluta om att strandskyddet skall upphävas om området uppenbart saknar betydelse för att uppnå strandskyddets syften. Eller i de fall området avses att omfattas av detaljplan eller området behövs för att anlägga försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg. Länsstyrelsen kan även upphäva strandskyddet inom område som äger områdesskydd som beslutats om med stöd av regler i 7 kapitlet MB om detta beslutats om av annan än en kommun. Även byggande av försvarsanläggning allmän väg eller järnväg kan enligt 18a§ utgöra grund för dispens.

Kommunen bemyndigas enligt 18b§ möjlighet att medgiva dispens från förbudet i 15§ om särskilda skäl föreligger och dispensen ej omfattas av Länsstyrelsens kompetens. De dispensgrunder som kan åberopas framgår av 18c§. Området skall:

- redan tagits i anspråk på sätt som innebär att det inte längre behövs för att uppfylla strandskyddets syfte
- är väl avskilt från området närmast strandlinjen av väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering
- behövs tas i anspråk för anläggning som på grund av sin funktion måste ligga vid vatten
- behöver tas i anspråk för utvidgning av befintlig verksamhet
- behöver tas i anspråk för att kunna tillgodose angeläget allmänt intresse
- behöver tas i anspråk för att tillgodose annat angeläget intresse

Speciella regler gäller inom område som utses till LIS-område (område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen) här tillkommer ytterligare en dispensgrund enligt 18d§. I det fall strandnära läge för byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till att utveckla landsbygden får dispens medges inom området med låg exploateringsgrad. En dispens förutsätter dock att området skall vara begränsat och av sådant slag att syftet med strandskyddet fortfarande tillgodoses långsiktigt samt att området endast har liten betydelse för att strandskyddets syften skall kunna uppnås.

För att kunna utpeka ett område som LIS-område måste dessutom vissa geografiska krav vara uppfyllda, vissa kust eller strandområden är undantagna. Området som dispensen avser måste enligt 18e§ vara lokaliserat:

- ” a) i eller i närheten av tätorter,
- b) i ett kust- eller kustskärgårdsområde från Forsmark till Veda vid Storfjärden i Ångermanland eller från Skataudden vid Näskefjärden till gränsen mot Finland,
- c) på Gotland, eller
- d) vid Vänern, Vättern, Mälaren, Siljan, Orsasjön, Skattungen, Oresjön eller Oreälven mellan Orsasjön och Skattungen, om det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse i området, och

4. inte är ett kust- eller kustskärgårdsområde från gränsen mot Norge till Forsmark, utmed Ölands kust eller i Ångermanland från Veda vid Storfjärden till Skataudden vid Näskefjärden.”

Vid ianspråktagande av strandskyddat område i exploateringssyfte skall fri passage lämnas vid strandkanten enligt 18f§, för att underlätta för allmänheten att passera samt för att gynna de växt- och djurarter som är beroende av strandremsan.

Vid övervägande angående ifall strandskyddsdispens skall medges eller ej skall enligt 25-26§§ hänsyn tas till den enskildes intressen, inskränkning i mark- eller vattenanvändning skall ej gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet skall kunna uppnås. Dispens får ej heller meddelas i strid med strandskyddets syfte.

19 kapitlet MB

Länsstyrelsen äger enligt 3a§ möjlighet att överpröva kommunernas dispensbeslut, ett beslut taget av kommun skall alltid sändas till Länsstyrelsen. I det fall tvivel föreligger gällande de godtagna dispensgrunderna eller bristande handläggning kan ha haft betydelse för ärendets utgång skall Länsstyrelsen genomföra en överprövning av beslutet.

3.1.2 Strandskyddets reglering i Plan- och bygglag (1988:10)

Av kommunens översiktsplan skall det framgå vilka områden som utsetts till områden för landsbygdsutveckling (LIS-områden) i strandnära lägen enligt 4 kapitlet 1§ 4p PBL. Kommunen kan via detaljplan upphöva strandskyddet inom ett specifikt område, ifall det finns särskilda skäl och intresset av att ta området i anspråk för exploatering enligt planen väger tyngre än strandskyddsintresset. Kommunen kan ej upphäva strandskyddet inom område som faller inom Länsstyrelsens kompetens.

4. De viktigaste förändringarna

4.1 Preciserade dispensgrunder

Dispensgrunderna har preciserats och anges nu i klartext i lagtexten. Den lista på dispensgrunder som återfinns i 7 kapitlet 18c-18d§§ är uttömmande och inga andra dispensgrunder än de som uttryckligen anges i lagtext kan godkännas. En utförligare beskrivning av dispensgrunderna återfinns i uppsatsens femte kapitel.

4.2 Kommunens roll

Kommunerna åläggs det största ansvaret för dispensgivningen. Kommunen kan - med undantag för det som faller inom Länsstyrelsens kompetensområde – i enlighet med 5 kapitlet 7a§ PBL besluta om upphävande av strandskydd för ett område i detaljplanen⁹. Intresset av att exploatera området skall väga tyngre än strandskyddsintresset för att möjligheten skall kunna utnyttjas, beslutet skall grundas på en noggrann utredning. Kommunerna bemyndigas genom 7 kapitlet 18b§ MB att ge dispens från strandskyddet och förbuden i 7 kapitlet 15§ MB om något av de särskilda skäl som uppräknas i 7 kapitlet 18c§ MB är uppfyllt, förutsatt att dispensen inte ligger inom Länsstyrelsens kompetensområde.

Kommunens dispensbeslut skall alltid skickas till Länsstyrelsen enligt 19 kapitlet 3a§ MB, Lst skall kontrollera att beslutet tagits på laglig grund och kan annars upphäva beslutet.

I det fall att strandskyddsdispens medges måste även bygglov som huvudregel sökas och då även bygglovsansökningar handläggs av kommunerna prövas strandskyddsdispensen och bygglovsfrågan ofta gemensamt. Det finns undantag till kravet på bygglov, utom detaljplanerat område kan föreskrifter om att t.ex. tillbyggnad på upp till 50m² får uppföras utan bygglov eller där t.ex. komplementbyggnader upp till en viss storlek får uppföras utan bygglov.

Kommunen kan enligt 4 kapitlet 1§ 4p PBL utse områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) i sin översiktsplan¹⁰. Här kan områden som är speciellt lämpade för

⁹ Detaljplan – här anger kommunen vilka regler som skall gälla inom ett mindre område i kommunen. Detaljplanen anger mark- eller vattenområdes lämplighet för bebyggelse och reglerar dess utformning enligt 5 kapitlet 1§ PBL. Detaljplanen har en genomförandetid om 5-15 år och är juridiskt bindande när den vunnit laga kraft.

¹⁰ Översiktsplan – skall översiktligt redovisa hur mark- och vattenområden inom kommunen skall användas enligt 4 kap 1§ PBL, den är ej juridiskt bindande utan enbart vägledande.

strandskyddsdispenser pekats ut och ligga som vägledande grund för kommande dispensbeslut.

Kommunen skall ansvara för tillsynen inom sitt kompetensområde. Flera Länsstyrelser samt Naturvårdsverket har haft synpunkter på att kommunerna erhåller ett så stort ansvar. Lagstiftaren har valt denna modell då det anses vara den logiska följden av kompetensfördelningen, där den som meddelat dispensen även erhåller rollen som tillsynsmyndighet.¹¹

4.2.1 Upphävande av strandskydd via kommunal detaljplan

Kommunen kan med stöd av 5 kapitlet 7a§ PBL upphäva strandskyddet vid upprättandet av en detaljplan (DP). Särskilda skäl skall dock föreligga och intresset för att ta området i anspråk på ett vis som är avsikten enligt DP skall väga tyngre än strandskyddsintresset.

Upphävande av strandskydd via DP kan enligt 5 kapitlet 7a§ PBL ej avse område som enligt 7 kapitlet 18§ MB faller inom Länsstyrelsens beslutanderätt. Det vill säga att Lst beslutar om upphävande av strandskydd när det gäller placering av försvarsanläggningar, allmän väg, järnväg eller om områdesskydd enligt 7 kapitlet MB beslutats om av annan än kommunen. Detta innebär att kommunerna endast kan ta beslut angående upphävande av områdesskydd de själva har beslutat om.

För att upphävandet av strandskydd via DP skall vara möjligt måste samma särskilda skäl som vid dispensgivning föreligga. De särskilda skälen specificeras i 7 kapitlet 18c-d§§ MB. Fri passage skall enligt 7 kapitlet 18f§ MB lämnas

Strandskyddet återinträder automatiskt då detaljplanen ändras eller upphävs enligt 7 kapitlet 18g§ MB.

4.3 Kommunens möjlighet att utse LIS-områden

Kommunerna skall enligt 4 kapitlet 1§ PBL redovisa i sin översiktsplan (ÖP) hur mark- och vattenområden inom kommunen bör användas samt redovisa vilka allmänna intressen som skall beaktas vid användning av dessa mark- och vattenområden. Enligt 4 kap 1§ 4p skall det i översiktsplanen framgå vilka områden som pekats ut som områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden). Dessa områden skall användas för att främja utvecklingen på landsbygden. Översiktsplanen

¹¹ Prop. 2008/09:119 sida 78.

fungerar sedan som vägledande för dispensgivning inom utpekade LIS-områden.

Inom ett LIS-område tillkommer ytterligare ett särskilt skäl som får ligga till grund för ett dispensbeslut. De förhållanden som skall råda enligt 7 kapitlet 18d§ MB vid beslut om dispens för byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd är ifall den bidrar till utvecklingen av landsbygden. Gäller prövningen enstaka en- eller tvåbostadshus och komplementbyggnader till dessa får man beakta ifall dessa avses uppföras i anslutning till redan befintligt bostadshus.

Med åtgärder som främjar utvecklingen på landsbygden åsyftas bland annat åtgärder som kan antas ge positiva sysselsättningseffekter i ett längre perspektiv. Lagstiftaren anger som exempel etablering av turistanläggningar samt byggnation av bostäder som gör att människor väljer att stanna i bygden och därigenom bidrar till dess ekonomiska och personalresursmässiga utveckling.¹²

Genom detta kan tillämpningen av strandskyddet bli mer ändamålsenligt i och med att hänsyn kan tas till det lokala utvecklingsbehovet. En del av syftet med lagändringarna är att det lokala och regionala inflytandet över strandskyddet skall öka, områden för landskapsutveckling är en del av detta.¹³

Kommunerna har dock inte möjlighet att utpeka LIS-områden överallt, vissa begränsningar finns inom områden som redan anses ha en hög exploateringsgrad. 7 kapitlet 18e§ anger vilka områden som är lämpade att utpekas och vilka som är undantagna. I uppsatsens femte kapitel behandlas dispensgivningen inom ett LIS-område närmare.

4.3.1 Noggrann utredning av LIS-område

Enligt förarbeten till de nya strandskyddsbestämmelserna anser regeringen att infogandet av utpekande av LIS-områden i kommunernas översiktsplaner (ÖP) tillförsäkrar att frågan utreds noggrant. Arbetet med utpekande av LIS-områden i ÖP skall föregås av en bred kartläggning och inventering av kommunens strandområden. Därefter skall en samlad bedömning göras av vilka områden som kan anses vara lämpliga.¹⁴

Översiktsplanen tillkommer i enlighet med reglerna i 4 kapitlet PBL i samråd med Länsstyrelsen. Lst är den myndighet som i processen skall bevaka statens intressen under arbetet med ÖP. Efter färdigställande skall översiktsplanen under en period om två månader ställas ut och hållas

¹² Prop. 2008/09:119 sida 64.

¹³ Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, sida 12.

¹⁴ Prop. 2008/09:119 sida 56.

tillgängligt för allmänheten för att denna skall ges möjlighet att inkomma med synpunkter.¹⁵

Detta förfarande garanterar enligt lagstiftaren insyn i arbetet och är demokratiskt förankrat hos medborgarna, berörda intressenter samt myndigheter. Kritik har framförts gentemot förfarandet då den enda grund som kan åkallas för en överklagan av en ÖP är en laglighetsprövning enligt 10 kapitlet Kommunallagen. Lagstiftaren anser dock att då översiktsplanen inte är rättsligt bindande varken för myndigheter eller enskilda överväger fördelarna med ett sådant förfarande.¹⁶

4.4 Länsstyrelsens roll

Länsstyrelserna skall leda kommunerna i arbetet med tillämpningen av regelverket. Lst kan överpröva de kommunala besluten gällande dispensbeslut och detaljplaner, och även upphäva dem vid behov. Lst skall granska kommunernas översiktsplaner i den del de gäller upphävandet av strandskyddet till förmån för utpekade landskapsutvecklingsområde.¹⁷

Enligt 19 kapitlet 3a§ skall en kommun underrätta Lst när en dispens från strandskyddet beviljats och beslutet skall inlämnas till Lst. I det fall någon av dispensgrunderna ej uppfylls, eller brist i ärendets handläggning som kan ha haft effekt på dess utgång kan Länsstyrelsen enligt 19 kapitlet 3b§ 1-2p inom tre veckor överpröva beslutet och om det är nödvändigt upphäva dispensbeslutet.¹⁸

Länsstyrelsens ansvarsområde omfattar dispensgivning inom särskilt skyddade områden, dessa är undantagna från kommunernas beslutanderätt. Länsstyrelsen beslutar om dispens inom naturreservat, biotopskyddsområden, natura 2000, landskapsbildsskyddsområden, djur- och växtskyddsområden, kulturresevat, naturminnen och vattenskyddsområden.¹⁹

Enligt 7 kapitlet 18§ 1p MB kan Länsstyrelsen upphäva strandskyddet i ett område som uppenbarligen saknar betydelse för att uppnå syftet med strandskyddet. Enligt 2p kan Länsstyrelsen upphäva skyddet ifall området avses att omfattas av detaljplan och ett upphävande krävs för byggande av försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg, eller ifall området äger områdesskydd beslutat enligt 7 kapitlet MB av annan än kommun.

Enligt 7 kapitlet 18a§ MB får Länsstyrelsen även bevilja om dispens från förbudet i 7 kapitlet 15§ MB ifall det föreligger särskilda skäl och

¹⁵ Prop. 2008/09:119 sida 56.

¹⁶ Ibid sida 56.

¹⁷ Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, sida 13.

¹⁸ Prop. 2008/09:119 sida 78f.

¹⁹ Lst Skåne informationsblad ang. Sökande av strandskyddsdispens.

dispensen avser byggande av försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg. Eller ifall området äger områdesskydd som beslutats i enlighet med reglerna i 7 kapitlet MB och beslutet tagits av annan än en kommun. För åtgärder inom Natura 2000 områden krävs tillstånd enligt 7 kapitlet 28a§ MB.

Lst är även tillsynsmyndighet inom det kompetensområde som tillfaller dem.²⁰

Naturvårdsverket (NVV) granskar Länsstyrelsens beslut och kan överklaga dessa, ett dispensbeslut taget av Lst skall skickas till NVV som har möjlighet att överklaga beslutet till MD inom tre veckor. Naturvårdsverket är den myndighet har det övergripande ansvaret gällande områdesskydd som beslutas om enligt 7 kapitlet MB och skall bevaka och tillvarata de allmänna intressen som finns.²¹

²⁰ Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, sida 13.

²¹ Ibid sida 60.

5. Preciserade särskilda skäl för dispens

5.1 De särskilda dispensgrunderna

De särskilda skäl som kan åberopas som grund för strandskyddsdispens räknas upp i 7 kapitlet 18c-d §§ MB.

18 c § Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får man beakta endast om det område som upphävandet eller dispensen avser:

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,

Mark som redan tagits i anspråk omfattar ofta tomtplats kring bostadshus. Komplementbyggnader eller ersättningsbyggnad för samma ändamål som redan befintlig byggnad eller byggnad som nyligen avlägsnats kan utgöra grund för dispens.²²

2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,

Exploateringen som har den avskiljande effekten skall ha tillkommit genom mänskligt agerande. Naturliga fenomen så som branter, höjdformationer, sänkor eller mark som är otillgänglig utgör inte grund för dispens. Ett skogshygge kan ej heller ha denna avskiljande effekt då det räknas som följd av verksamhet och ej i sig exploatering.²³

3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,

Skall tillämpas med stor restriktion speciellt inom områden som är tillgängliga för allmänheten eller är speciellt värdefulla för djur- och växtlivet. Avvägning skall göras emot strandskyddets syften och den enskildes intressen. I de fall anläggningen kan förläggas utom strandskyddat område föreligger ej grund för dispens. Även de övriga ingrepp som kan komma att göras i naturmiljön beroende på anläggningens art skall tas med i bedömningen. Som exempel i prop. 2008/09:119 används anläggandet av en brygga – skall den nyttjas i näringsverksamhet skall det beaktas om annan lokalisering skulle medföra orimliga merkostnader eller tidsspillan. Gäller ansökan en brygga för privat bruk kan det beaktas om bryggan skall vara avsedd att nyttjas gemensamt för ett större antal boende eller inte. Punkt 3

²² Prop. 2008/09:119, sida 105.

²³ Ibid sida 105.

kan endast åberopas när det gäller anläggningar vid byggande av bostadshus.²⁴

4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,

En pågående verksamhet kan utgöras av till exempel industrier, hamnområden eller annan verksamhet som inte är möjlig att genomföra utom strandskyddat område. Bostadsbyggnader omfattas ej och ej heller uthyrningsstugor eller campingstugor på campingplatser.²⁵

5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller

Prövningen skall omfatta ifall åtgärden verkligen måste ske inom strandskyddat eller om lokalisering kan vara möjlig utom strandskyddat område. Åtgärder som kan vara aktuella är till exempel en kommuns utveckling av tätorten, infrastrukturanläggningar eller anpassning av miljön för att öka tillgängligheten för funktionshindrade. Även friluftslivs-, naturvårds-, miljö- eller kulturhistoriska intressen inom strandskyddat område kan vara exempel på grund för åtgärder. Den planerade åtgärden skall för att uppfylla kravet på angeläget allmänt intresse ge långsiktiga positiva samhällseffekter.²⁶

6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

De omständigheter som kan åberopas skall vara mycket speciella, i princip unika. Både allmänna och enskilda intressen får beaktas, men restriktivitet skall råda speciellt vid tillämpning på enskilda intressen.²⁷ Då strandskyddet utgör ett mycket starkt allmänt intresse har det vanligtvis företräde framför andra allmänna eller enskilda intressen. t

18 d § Som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om **upphävande av eller dispens från strandskyddet inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen** får man också beakta om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader och andra åtgärder får man i stället beakta om huset eller husen avses att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus.

Endast de dispensgrunder som uttryckligen framgår av lagtexten är giltiga.

²⁴ Prop. 2008/09:119, sida 105.

²⁵ Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, sida 51.

²⁶ Prop. 2008/09:119, sida 106.

²⁷ Ibid.

Enligt 7 kapitlet 18h§ förfaller en given dispens efter två år om åtgärden ej ännu påbörjats eller i det fall att åtgärden inom fem år fortfarande ej är helt genomförd.

Omständigheter som att området sällan eller aldrig har besökare, att stranden är otillgänglig eller på grund av naturförhållanden är olämplig för bad och friluftsliv samt personliga skäl kan aldrig ligga till grund för en dispens.²⁸

5.2 Dispens får ej strida emot strandskyddets syfte

Dispens från strandskyddet får ej ges i strid med strandskyddets syfte enligt 7 kapitlet 26§ MB. Syftet är enligt 7 kapitlet 13§ MB är att tillse att det finns god allemansrättslig tillgång till stränder samt bevara goda livsvillkor för djur och växter, på land såväl som i vatten.

Uppfylls något av de särskilda skäl som krävs för dispens skall en bedömning göras av ifall allmänhetens tillgång till strandområden försämras eller djur- och växtlivet påverkas negativt på ett oacceptabelt vis. Skulle fallet vara att något av skyddsintressena påverkas på ett oacceptabelt vis skall dispens ej medges.²⁹

Alla olika typer av natur omfattas av skyddet, inte endast de biotoper och naturmiljöer som idag är värdefulla, strandskyddets värden skall bedömas i ett långt perspektiv. Däremot bedöms hotade naturtyper eller områden där hotade djur- och/eller växtarter har sin livsmiljö äga ett starkare skyddsvärde. Här skall intrång accepteras i mindre grad och dispensgivningen vara restriktiv. Om situationen är den omvända att det handlar om en mycket vanlig naturtyp eller art kan större ingrepp accepteras, även om det väsentligen försämrar livsvillkoren för djur- och/eller växtlivet.³⁰

Påverkan på allmänhetens tillgång till stränder skall bedömas som större i områden där tillgången på allmänna stränder är liten. Är tillgången på stränder där allemansrätten kan utövas liten skall intrång tålas i mindre grad än där tillgången på allmänna stränder är god. Varje bostadsområde bör i sitt närområde ha tillgång till ett naturområde för rekreation.³¹

Hänsyn skall tas till hur stort själva ingreppet är, hur lång genomförandetiden planeras bli samt på vilket sätt det kommer att utföras.³²

²⁸ Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, sida 52.

²⁹ Ibid sida 64.

³⁰ Ibid sida 64f.

³¹ Ibid sida 65.

³² Ibid sida 65.

5.3 Fri passage måste lämnas vid strandkanten

Fri passage skall enligt 7 kapitlet 18 f § MB lämnas så att det område som ligger närmast intill strandlinjen lämnas fritt för att allmänheten skall kunna passera samt för att främja djur- och växtliv. Dock är undantag möjligt i de fall då fri passage med hänsyn till de planerade byggnadernas eller anläggningarnas funktion inte är möjligt.³³

Vid kommunal planläggning skall regeln gällande fri passage tillämpas och framgå, detsamma gäller dispensbeslut som ges i enlighet med de särskilda dispensgrunderna. Strandskydd råder alltjämt inom område för fri passage.³⁴

Omfattningen av området som skall lämnas för fri passage skall utgöras av ett område om minst några tiotals meter. Detta kan variera beroende på de specifika förutsättningar som råder på platsen.³⁵

Att fri passage lämnas kan ej utgöra dispensgrund eller vara ett skäl för att upphäva strandskyddet. Rimligtvis skall dock den fria passagen anpassas efter landskapets karaktär och förutsättningar samt till redan befintlig bebyggelse. Passagen skall vara så pass bred att den som vill passera förstår att det är möjligt och tillåtet. Vid utformningen av den fria passagen bör man ha i åtanke att den aktuella strandens betydelse kan komma att förändras med tiden.³⁶

5.4 Dispens inom LIS-område

Inom områden för landskapsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) tillkommer ytterligare dispensmöjligheter. Enligt 7 kapitlet 18§ MB får inom ett LIS-område beaktas om ett strandnära läge för byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Gäller prövningen ett eller några enstaka bostadshus med komplementtillbyggnader skall man istället se till ifall bostadshuset eller bostadshusen avses uppföras i närhet av redan befintligt bostadshus. Vad som bör utmärka ett lämpligt LIS-område framgår av uppräknings i 7 kapitlet 18e§ MB, att området:

1. är lämpligt för utvecklingen av landsbygden,
2. är av ett sådant slag och har en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt,
3. endast har en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften

³³ Prop. 2008/09:119 sida 112

³⁴ Ibid sida 112.

³⁵ Ibid sida 112.

³⁶ Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, sida 77ff.

- a) i eller i närheten av tätorter,
- b) i ett kust- eller kustskärgårdsområde från Forsmark till Veda vid Storfjärden i Ångermanland eller från Skataudden vid Näskefjärden till gränsen mot Finland,
- c) på Gotland, eller
- d) vid Vätern, Vättern, Mälaren, Siljan, Orsasjön, Skattungen, Oresjön eller Oreälven mellan Orsasjön och Skattungen, om det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse i området, och

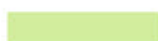
4. inte är ett kust- eller kustskärgårdsområde från gränsen mot Norge till Forsmark, utmed Ölands kust eller i Ångermanland från Veda vid Storfjärden till Skataudden vid Näskefjärden.

OMRÅDEN FÖR LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN

ÖVERSIKTSKARTA

Nya regler för strandskydd och landsbygdsutveckling.

1

Kommunerna kan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Geografiskt område: Hela Sverige, med undantag för område 2 och 3.

Förklaring: Regler om landsbygdsutveckling gäller i hela landet, med följande undantag.

2

Kommunerna ska vara restriktiva när de pekar ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Geografiskt område: tätortsområden, kust- eller kustskärgårdsområdet från Forsmark till Veda vid Storfjärden i Ångermanland, samt från Skataudden vid Näskefjärden till gränsen mot Finland, Gotlands kust, samt Vätern, Vättern, Mälaren, Siljan, Orsasjön, Skattungen, Oresjön eller Oreälven mellan Orsasjön och Skattungen.

Förklaring: Regler om landsbygdsutveckling får tillämpas med viss begränsning.

3

Kommunerna kan inte peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Geografiskt område: Kust- eller kustskärgårdsområdet från gränsen mot Norge till Forsmark, Ölands kust samt i Ångermanland från Veda vid Storfjärden till Skataudden vid Näskefjärden.

Förklaring: Regler om landsbygdsutveckling får inte tillämpas.

De problem som kan pekas på när det gäller områden för landskapsutveckling, är bland annat gränsdragningsproblematiken kring vilka områden som kan räknas tillhöra landsbygden.

Strandskyddet upphävs inte automatiskt i ett område som utpekats som LIS-område utan fortsatt generellt strandskydd råder även här. De grundläggande kraven för dispens som anges i 7 kapitlet 18c-d §§ MB gäller även här. Alltså kan en dispens inom ett LIS-område inte utdelas i strid med de särskilda dispensgrunderna och samma restriktivitet skall råda vid tillämpningen av dessa på ett LIS-område som i övriga delar av landet.³⁷ En åtgärd inom ett LIS-område får ej strida emot strandskyddets syfte.

5.5 Möjligheter till överklagan

Det kontrollsystem som gäller för myndigheternas dispensbeslut innebär att Länsstyrelsen överprövar kommunernas dispensbeslut. De dispensbeslut där Lst är första instans överprövas av Naturvårdsverket. I bägge fallen överklagas beslutet till Miljödomstolen.

Enskilda har klagorätt enligt 16 kapitlet 12§ MB om det berör denne och har gått denne emot.

Ideella föreningar kan tilldelas klaganderätt och kan överklaga strandskyddsdispenser enligt reglerna i 16 kapitlet 13 § MB. Rätten kan tillfalla såväl en ideell förening som juridisk person och skall ha som huvudsyfte att tillvarata naturskydds- eller miljöintressen. Föreningen får ej vara vinstdrivande och skall ha bedrivit verksamhet i Sverige under tre år samt ha minst 100 medlemmar eller på annat vis påvisa allmänhetens stöd.

När det gäller strandskyddsdispenser tillfaller möjligheten till överklagan även en ideell förening i det fall det framgår av dess stadgar att de skall verka för att tillvarata friluftsentressen enligt 16 kapitlet 14§ MB.

³⁷ Prop. 2008/09:119 sida 70.

6. Tidigare reglering och vad som förändrats.

6.1 7 De viktigaste förändringarna

En av de stora förändringarna i den nya lagregleringen jämförelsevis med den äldre är kompetensfördelningen. Tidigare hade Länsstyrelsen ett större ansvar som nu delvis övertagits av kommunerna.

De regler som preciserade vad som var otillåtet inom strandskyddat område utan dispens återfanns tidigare i 7 kapitlet 16§ MB. Reglerna återfinns idag i den nuvarande 15§ och förbuden är i stort detsamma. Det vill säga förbud mot uppförande av nya byggnader eller väsentligen ändra byggnaders användningsområde eller grävnings- och andra förberedelsearbeten eller byggande av anläggningar och anordningar som hindrar allmänhetens tillträde till platsen.

En viktig förändring återfinns dock i den nuvarande regleringens 7 kapitel 15§ 4p där åtgärder som väsentligen *förändrar* livsvillkoren för djur- eller växtarter förbjuds. Enligt den tidigare formuleringen förbjöds åtgärder som väsentligen *försämrar* livsvillkoren för djur- och växtarter.

Undantaget från förbuden inom strandskyddat område återfann si 17§ och omfattade tidigare precis som nu enligt 1p byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder ej avsedda att tillgodose bostadsändamål. Förutsatt att de behövs inom jordbruk, fiske, skogsbruk eller renskötsel. Samma regel återfinns nu i den 16§ 1p med tillägget att det för deras funktion krävs att de måste finnas eller vidtas inom strandskyddat område. Även tidigare var de åtgärder som tillåtits av Regeringen enligt 17 kapitlet 1-3§§ MB undantagna.

Den nuvarande 16§ har dock två ytterligare punkter som anger undantag från dispens för byggande av allmän väg eller järnväg.

I den nuvarande regleringen är kompetensen numera delad mellan kommunerna och Länsstyrelserna där det största ansvaret ålagts kommunerna. Kvar inom Länsstyrelsens kompetensområde ligger möjligheten att upphäva strandskydd inom område som uppenbart saknar betydelse för strandskyddets syften eller kommer omfattas av detaljplan. Dispens kan ges för område som behövs för byggande av försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg. Länsstyrelsen har även möjlighet att ge dispens inom område som omfattas av områdesskydd beslutat om enligt reglerna i MB av annan än en kommun. Dessa regler återfinns i den nuvarande 18§ samt 18a§.

Kommunerna har i den nya strandskyddsregleringen erhållit möjligheten att ge dispens från strandskyddsreglerna och förbuden i den nuvarande 15§ om särskilda skäl föreligger. Kommunerna kan nu även upphäva strandskyddet via en kommunal detaljplan enligt 18d§ i den nuvarande strandskyddsregleringen. De särskilda skälen fanns tidigare ej preciserade i lagtext utan vid tillämpning fick man istället se till förarbeten samt tidigare praxis.

Nyttillkomna regler

Den nuvarande regleringen innehåller redan i lagtext preciserade särskilda skäl, en lista som är uttömmande och inga ytterligare dispensgrunder kan vara aktuella. Dispensgrunderna behandlas grundligt i uppsatsens femte kapitel. En annan nyhet som inte har någon tidigare motsvarighet är möjligheterna som kommunerna erhållit att utse områden för landsbygdsutveckling där ytterligare dispensgrunder tillkommer, detta avhandlas i uppsatsen under kapitel 4.3 samt 5.4.

7. Bakgrund till och syftet med förändringarna

7.1 Lagstiftarens intentioner

En uppdatering av strandskyddsreglerna ansågs nödvändig då den tidigare lagstiftningen var otydlig och oflexibel samtidigt som möjligheten till regional anpassning av reglerna saknades. Lagstiftaren ansåg att reglerna tappade i legitimitet då många beslut kring strandskyddet tagits på bristfälliga eller oklara grunder.³⁸

Syftet med den nya lagstiftningen är att säkerställa strandskyddets syften. Detta skall ske genom tydligare reglering gällande vilka dispensgrunder som kan åberopas. Syftet med de preciserade dispensgrunderna är att tolkningsutrymmet skall begränsas. Genom möjligheten att utpeka LIS-områden för utveckling av landsbygden skall det lokala och regionala inflytandet över strandskyddet öka. Nybyggnation inom överexploaterade områden skall begränsas samtidigt som möjligheterna till exploatering ökar i områden med god tillgång på orörda stränder.³⁹

Möjligheten för kommunerna att upphäva strandskyddet redan i detaljplanen syftar till att förenkla förfarandet då strandskyddsfrågan tidigare behövde prövas separat. Detta gör att dubbelprövning undviks och tanken är att en tidsvinst skall göras. Genom att större ansvar läggs på kommunerna för strandskyddet då de blir första instans för de flesta ärenden gällande strandskyddsdispens vill lagstiftaren underlätta och förenkla förfarandet till förmån för såväl myndigheter som företag och enskilda.⁴⁰

7.1.1 Syftet med LIS-områden

Syftet med den nya möjligheten att utpeka strandnära områden på landsbygden som lämpliga för landsbygdsutveckling är enligt lagstiftaren att stimulera utveckling lokalt och regionalt. I områden där det fortfarande råder god tillgång på oexploaterade strandområden kan viss byggnation tillåtas utan att syftet med strandskyddet åsidosätts. Behovet att denna stimulans anses vara störst inom områden som inte ligger intill någon större tätort.⁴¹

Definitionen av begreppet landsbygd kan som det uppmärksammas i prop. 2008/09/119 ske på en rad olika vis med varierande resultat. Man har valt

³⁸ Regeringskansliets information på internet

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Prop. 2008/09:119 sida 63.

att varken i lagtext eller i förarbeten precisera hur landsbygd skall definieras. Detta för att reglerna skall åtnjuta den flexibilitet som krävs och kunna anpassas till de lokala förutsättningarna på platsen. Gränsdragningen överlämnas till kommunerna som skall få stöd av Länsstyrelserna i sin beslutsprocess.⁴²

Vid hög exploateringsgrad finns ej möjligheten att utpeka LIS-områden

7.2 Naturvårdsverket uppmärksammar brister

Naturvårdsverket konstaterade 2002 efter att ha utrett tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna att lagstiftningen på vissa punkter var bristande. Detta befarades leda till en successiv urholkning av strandskyddet, problem konstaterades inom följande områden:⁴³

- ”- Brister i tillämpningen vid prövning och tillsyn
- Generella brister och oklarheter i regelverket som förhindrar eller försvårar en ändamålsenlig tillämpning.
- Bristande legitimitet för regleringen, bl.a. för att samma regler gäller i hela landet oavsett hur mycket eller lite av de strandskyddade områdena som är ianspråktagna.”⁴⁴

Effekterna av bristfällig prövning och tillsyn har lett till att allt fler stränder tagits i anspråk för bebyggelse, detta har skett framförallt i attraktiva kustområden. Den bakomliggande orsaken anses vara dispensgivning som inte harmoniserar med gällande rätt, få överklaganden och en bristfällig tillsyn utan tillräcklig kontinuitet. Även framtida ekonomiska problem förutspås vid fortsatt byggande längs stränder där det råder risk för översvämning eller risk för ras föreligger.⁴⁵

Naturvårdsverket ansåg vidare att tydliga riktlinjer för dispensprövning saknades och att systemet saknade flexibilitet. Det generella strandskyddet var inte anpassat till geografiska och lokala förutsättningar, bedömningarna borde enligt Naturvårdsverket kunna anpassas till bland annat ifall det i kommunen föreligger stor tillgång på obebyggda stränder.⁴⁶

⁴² Prop. 2008/09:119 sida 64.

⁴³ Prop. 2008/09:119, sida 32.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Prop. 2008/09:119, sida 32f.

8. Fallstudier

8.1 Dispensgrunderna ännu oprövande i Miljööverdomstolen

Då den nya regleringen är så pass ny har de nya strandskyddsreglerna inte prövats i sak av MÖD enligt mina efterforskningar. Det finns alltså inte någon praxis att redogöra för ännu från högsta instans. Av de mål som hunnit överklagas upp till MÖD och som påbörjats efter den 1/7 2009 har efter vad jag kunnat hitta genom efterforskningar via databaser och kontakter med MÖD inget mål beviljats prövningstillstånd.

8.2 Vänersborgs Tingsrätt tolkar de nya dispensreglerna

M 2818-09. Strandskyddsdispens för byggande av bostadshus. Dom Miljödomstolen Vänersborgs Tingsrätt 2010-01-28

Den 27 augusti 2009 erhöll en privatperson (den enskilde) strandskyddsdispens av Bygg- och miljönämnden på fastigheten Blomskogs-Bredviken 1:24 i Årjängs kommun. I området råder utökat strandskyddsområde till 150 meter. Dispensen tillät nybyggnation av bostadshus på en strandnära tomt i Årjängs kommun. Som särskilda skäl angavs att platsen där byggnaden skulle uppföras låg väl avskild från stranden genom den nivåskillnad och svårframkomliga terrängen mellan tomtplatsen och strandlinjen.

Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Värmland som upphävde dispensen med hänvisning till att det särskilda skäl som åberopats ej kunde godkännas enligt den från 1/7 2009 gällande lagstiftningen. De särskilda skäl som den sökande anfört omfattas ej av de dispensgrunder som framkommer i 7 kapitlet 18c§ MB. Det framgår av prop. 2008/09:119 att naturliga fenomen ej skall räknas som ett avskiljande från strandlinjen i den mening som åsyftas i 18c§ 2p.⁴⁷ Länsstyrelsen ansåg inte att den inskränkning bygget skulle förorsaka det rörliga friluftslivet kunde anses som ringa. Länsstyrelsen ansåg inte att den proportionallitetsprincip som framkommer i 7 kapitlet 25§ kunde tillämpas. Enligt proportionallitetsprincipen skall den enskildes intressen vägas in i beslutet och skyddsbestämmelserna får ej tillämpas striktare än vad som krävs för att syftet med strandskyddet skall uppnås.

Länsstyrelsens beslut överklagas till Miljödomstolen vid Vänersborgs Tingsrätt. Där anför den enskilde att endast ett begränsat strandskyddat

⁴⁷ Prop. 2008/09:119, sida 105.

område kommer att tas i anspråk för byggandet av bostadshuset och detta är förenligt med strandskyddets syften. Bygg- och miljönämnden i Årjängs kommun tillstyrkte överklagandet medan Länsstyrelsen i Värmland bestred det.

Miljödomstolen konstaterade att dispens skulle medges då intrånget på strandskyddat område skulle bli mycket ringa, då bostadshuset kommer att placeras utanför strandskyddat område. Detta efter att den enskilde när Miljödomstolen utförde syn på den tilltänkta byggplatsen hävdade att den kartsnitt som tidigare bifogats dispensansökan var felaktig och det strandskyddade område som kommer att tas i anspråk begränsas till 10 meter tomtmark (tidigare ca 30 meter). Inom det ianspråktagna området avsåg den sökande att anlägga en avloppsanläggning till bostadshuset.

Miljödomstolen delar Länsstyrelsens bedömning att de särskilda skäl som anförts ej kan anses omfattas av dispensgrunderna i 7 kapitlet 18c§ MB. Däremot ansåg domstolen att efter justering av bostadshusets placering skulle intrånget på strandskyddat område bli ringa och därför skulle nekad dispens gå längre än vad som krävs för att uppnå strandskyddets syfte.⁴⁸

Domen överklagades inte vidare utan vann laga kraft 2010-02-16.

8.2.1 Tolkningsutrymmet kvarstår

I prop. 2008/09:119 där den nya strandskyddslagstiftningen utformats framgår uttryckligen att naturliga fenomen ej kan räknas som avskiljande i lagens mening.⁴⁹

I 7 kapitlet 18c§ 2p MB framgår att dispens kan medges om området som dispensen avser är väl avskilt från området närmast strandlinjen. Avskiljandet skall bestå av väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering. I prop. 2008/09:119 poängteras att den avskiljande effekten skall vara en effekt av mänsklig exploatering, naturliga fenomen som till exempel höjdformationer eller otillgänglig mark utgör inte grund för dispens.⁵⁰

Trots detta gav Bygg- och Miljönämnden i Årjängs kommun dispens från strandskyddsbestämmelserna, på grunder som enligt förarbeten till ändringarna uttryckligen anger som ogiltiga som särskilda skäl.

Inte heller det faktum att ett endast en liten del av ett strandskyddat område tas i anspråk för exploateringen skall i sig inte utgöra en grund för dispens. Men ett sådant förhållande kan tas i beaktande ifall man gör en bedömning om exploateringen strider mot syftet med strandskyddet eller ej.⁵¹ Efter en

⁴⁸ Dom 2010-01-28, MD Vänersborg, Målnummer M 2810-09.

⁴⁹ Prop. 2008/09:119, sida 105.

⁵⁰ Ibid sida 105.

⁵¹ Prop. 2008/09:119 sida 104f.

justering av placeringen av bostadshuset fann Miljödomstolen i Vänersborg att exploateringen kunde tillåtas utan att strandskyddets syften skulle äventyras. Samtidigt skulle ett nekande av dispens vara att inskränka den enskildes rätt längre än vad som krävs för att syftet med strandskyddet skall kunna uppnås.

Trots de specificerade dispensgrunderna i kapitel 7 18c§ MB som enligt prop. 2008/09:119 skall utgöra en uttömmande lista⁵² kvarstår det tolkningsutrymme som även tidigare återfanns i 7 kapitlet 25-26§§ MB. Den olägenhet som en avslagen dispens kan utgöra för den enskilde skall vägas emot strandskyddets syfte och reglerna skall ej tillämpas strängare än vad som krävs för att uppfylla syftet med strandskyddsreglerna. Samtidigt får en dispens aldrig ges om den ej kan förenas med strandskyddets syfte.

8.3 I Barsebäckshamn blir stranden en del av trädgården

Enligt Sydsvenskan har de boende i Barsebäckshamn informerats vid flera tillfällen av både Länsstyrelsen och Kävlinge kommun om gällande strandskyddsregler, detta efter att ett antal klagomål hade inkommit från allmänheten angående den dåliga tillgängligheten till stranden. Av informationen framkom att de på stranden utställda trädgårdsmöbler, blomkrukor, gungställningar med mera måste avlägsnas från platsen. De boende informerades även om att gräsklippning på de allmänna ytorna är förbjudet, den aktuella marken ägs av kommunen.

Då Sydsvenskan 2007 besökte området visade det sig att ingenting hade förändrats och att problemet fortfarande var högst aktuellt. Endast ett fåtal gräsremсор i området var oklippta och trädgårdsmöbler och andra personliga ägodelar stod fortfarande kvar på samma plats.⁵³

Vid kontakt i oktober 2010 med Mikael Anderson chef för gatukontoret på Kävlinge kommun framkommer att situationen fortfarande är densamma i Barsebäckshamn. De boende har ännu en gång under 2008 brevledes uppmanats att avlägsna sina ägodelar från stranden. Därefter har inga ytterligare åtgärder vidtagits i ärendet, dock planerar nu kommunen ytterligare insatser för att komma tillrätta med problemet men vilka åtgärder som kommer att bli aktuella är ännu inte beslutat.

⁵² Prop. 2008/09:119 sida 104f.

⁵³ Artikel ”Strandskydd ignoreras i Barsebäck” Sydsvenskan på internet.

8.4 Många överträdelser i Trelleborgs kommun

I mars 2010 rapporterar Skånska Dagbladet att Trelleborgs kommun håller på med en inventering längst kommunens kuststräcka över hur väl de boende respekterar strandskyddet.

På stranden vid Smygehamns strandpromenad har vissa av de boende klippt gräset även på den strandskyddade marken och en badtunna har utplacerats några meter från strandkanten. En markägare har placerat ut ett stängsel vid sin tomtgräns som ligger inom strandskyddat område och utgör ett hinder för passage vid högvatten. Miljönämndens ordförande i Trelleborg Görgen Holmdahl säger till Skånska Dagbladet att det inkommit många klagomål på dålig framkomlighet inom strandskyddat område. Kommunen kommer nu att verka för att kuststräckan skall bli fullt allemansrättsligt tillgänglig.⁵⁴

8.4.1 Kommunen inventerar strandområden

Lokaltidningen Trelleborg rapporterar att kommunen under sommaren 2010 gett en naturgeograf i uppdrag att inventera efterlevnad av strandskyddet i Trelleborgs kommun. Resultatet är nedslående, rapporten vittnar om 250 överträdelser som sammanlagt 150 fastighetsägare har gjort sig skyldiga till.

Bodil Hegren från Lunds universitet är den som vidtagit inventeringen påtalar att det inte bara handlar om tillgängligheten för allmänheten. En av de grövsta överträdelserna mot strandskyddet är när fastighetsägaren klipper gräset kort då detta har förödande konsekvenser för den biologiska mångfalden.

Görgen Holmdal ordförande i Miljönämnden i Trelleborgs kommun är den som tagit initiativet till inventeringen säger till tidningen att kommunen under hösten kommer att ta krafttag gentemot fastighetsägarna. Två av de största problemen består i gräsklippning och fasta byggnationer. Information kommer att gå ut till fastighetsägarna gällande vad som är tillåtet inom strandskyddat område.⁵⁵

Jag har sökt de ansvariga på Trelleborgs kommun med frågor angående det fortsatta arbetet i frågan. Byråinspektör Per Arne Johansson på Miljöförvaltningen i Trelleborg svarar att de mycket riktigt har inventerat efterlevnad av strandskyddsreglerna utefter kusten under sommaren. De håller just nu på att gå igenom det insamlade materialet för att senare besluta vilka åtgärder som blir aktuella att vidta.

⁵⁴ Artikel "Allt fler bryter mot strandskyddet" Skånska Dagbladet.

⁵⁵ Artikel "Krafttag mot strandmissbruk" Lokaltidningen Trelleborg.

9. Så påverkas djur- och växtliv

9.1 Huggormar hotade av bebyggelse

I en intervju med Trelleborgs Allehanda säger forskaren Thomas Madsen att den världsberömda huggormspopulationen vid Smygehuk hotas av utrotning, detta på grund av generösa strandskyddsdispenser för bebyggelse.

Madsen har följt huggormsbeståndet på platsen sedan 1981 och anser att det nu finns en överhängande fara för att populationen skall dö ut. Ormarna som har övervintrat på ovansidan av den bebyggelse som växt fram får svårt att orientera sig och finna vägen tillbaks till stranden där deras huvudsakliga föda går att finna. Enligt Madsen utgör den nya bebyggelsen en barriär som hindrar ormarna från att ta sig fram till stranden och risken är stor för att de skall svälta ihjäl.⁵⁶

Placeringen av bebyggelse i strandnära lägen måste alltså planeras noga om det inte skall få oönskade negativa konsekvenser för djur- och/eller växtlivet. Vissa arter som huggormarna i exemplet ovan får problem när deras naturliga väg till strandområdet spärras av vilket orsakar förvirring. Andra arter kan vara beroende av tillgång till själva vattnet eller vissa växtarter som finns i strandmiljön. Vissa växtarter som har sin naturliga växtplats i det strandnära området kan i sin tur vara beroende av djurarter som hjälper till att pollinera eller sprida frön från växter vidare via avföring för att ge några exempel.

Även gräsklippningen vid stränder ställer till med skada i det loka ekosystemet då vissa växtarter är beroende av orörd oklippt mark för sin tillväxt. I sin tur kan frånvaron av i området naturligt förekommande arter försvåra för insekter eller djurarter i området som anpassat sig till den lokala floran. I förlängningen kan detta leda till ett utarmande av artrikedomen och få långtgående konsekvenser.

⁵⁶ Artikel ”Unik huggormspopulation i Smyge på väg att dö ut, Trelleborgs Allehanda.

10. Analys och slutsatser

10.1 De nya reglerna, skärpning eller förslappning?

Stora brister har funnits när det gäller själva tillsynen av efterlevnaden av strandskyddet, redan tidigare har kommunen till viss del haft ansvar för tillsynen. I och med den nya ansvarsfördelningen åläggs kommunerna det fulla tillsynsansvaret inom sitt kompetensområde. Då strandskyddsregleringen lokalt kan ha dålig förankring krävs tillsynsinsatser för att högre efterlevnad skall kunna uppnås.

Ett av de större problem som föreligger när det gäller privatpersoners användning av tomtmark i strandnära läge, är den dåliga framkomligheten som på många ställen råder vid strandkanten. På många håll försvårar markägare framkomligheten vid strandkanten för allmänheten genom utplacering av fysiska hinder så som staket eller stenbumlingar. Ett annat vanligt sätt att muta in strandområde för privat bruk är att klippa gräset inom strandskyddat område och placera ut utomhusmöblemang eller andra privata ägodelar permanent på stranden. Detta innebär att allmänheten förhindras tillträde till området då dessa aktiviteter är ägnade åt att utmåla området som privat mark dit obehöriga ej äger tillträde.

Jag anser att själva tillsynen och tillämpning i sig är av större vikt än den exakta formuleringen på lagstiftningen för att syftet med strandskyddet skall kunna uppnås. Även om ett förtydligande av dispensgrunderna var önskvärt behövs även en bredare insikt i ämnet och vilja till efterlevande av strandskyddsreglerna hos allmänheten. Minst lika viktigt är att det hos de dispensgivande myndigheterna finns tillräcklig kunskap inom området. Det krävs även en vilja att iaktta försiktighet i bedömandet av hur stor exploatering våra stränder klarar, innan det får negativa effekter för allmänhetens tillgång till strandnära områden samt på livsvillkoren för djur och växtlighet.

Förutsättningar finns nu för att tillämpa strandskyddsdispenserna restriktivt men jag ser det inte som om att regleringen i realiteten har skärpts. Fortfarande kvarstår ett förhållandevis stort tolkningsutrymme där den enskildes intressen skall vägas in och möjligheten att utse LIS-områden innebär i sig en uppluckring av reglerna. För att restriktivitet skall uppnås måste en verklig vilja för detta finnas hos framförallt kommuner och Länsstyrelser, vilket kräver kunskap och förmåga att se saker i ett större perspektiv.

10.2 LIS-områden, en onödig åtgärd

Personligen anser jag att det finns en överhängande risk för att möjligheten att utse särskilda områden för utveckling av landsbygden missbrukas och används som kryphål. En verksamhet som skulle gynna kommunen men där ingen av de sex primära dispensgrunderna kan tillämpas kan istället sorteras in under de luddigare dispensgrunder som gäller för LIS-områden. Bedömningen vilka åtgärder som är utvecklande för landsbygden, samt vilken grad av intrång den strandnära miljön skäligen kan tåla innan syftet med strandskyddet hotas i ett längre perspektiv är synnerligen subjektiv.

När miljö- och naturrelaterade värden skall vägas emot ekonomiska värden anser jag att risken för att beslut som i ett längre perspektiv är felaktiga tas. Speciellt i de fall där beslutsfattarna har en nära och känslomässig koppling till den bygd som berörs av beslutet.

10.3 Kommunernas nya roll

Kommunen har god lokalkännedom och är därför på många vis bäst lämpad att ta beslut i lokala frågor och när det gäller ekonomisk utveckling och bevarande av miljövärden i den egna kommunen. Men samtidigt kan problem med dubbla lojaliteter uppstå när miljöintresset skall vägas emot ekonomiska intressen. Där den lokala anknytningen till bygden och människorna som är bosatta där istället kan öka risken för beslut som rent objektivt fattas på felaktiga grunder.

Makten skall utgå från folket och ligga nära väljarna som skall känna att de har inflytande över den lokala politiken. Risken är dock överhängande att politikerna tar beslut som inte har saklig grund bland annat när det gäller strandskyddet.

Jag har under arbetets gång tagit del av ett antal domar från Miljödomstolarna där det framgår att kommunerna ofta är osäkra på hur de nya reglerna skall tillämpas. Länsstyrelsens granskande av de kommunala besluten blir därför mycket viktig.

10.4 Hållbar utveckling och kommande generationer

Det finns väldigt många exempel där strandskyddsreglerna inte efterföljs av de enskilda medborgarna. Tidigare exploatering av strandnära natur genom bebyggelse avsedd endast för privat bruk utgör nu på vissa ställen ett hinder för människor att via allemansrätten tillträda området. På de ställen där bostads- eller fritidshusen är belägna väldigt nära stranden kan det såklart vara integritetsstörande för de boende att allmänheten passerar så nära huset.

Sett ur ett hållbarhetsperspektiv spelar strandskyddet en avgörande roll när det gäller hur vi vill att tillgängligheten till stränderna skall se ut för kommande generationer. De åtgärder vi vidtar nu kommer att ha betydelse för friluftslivet under lång tid framöver. De från strandskyddet givna dispenserna undantar ett strandområde från allemansrätten för all överskådlig framtid. Vad är det som säger att ett område som just nu inte har något större värde som rekreationsområde för allmänheten har samma status i framtiden. Förändringar i befolkningsmängd, bebyggelse och möjligheten för människor att transportera sig kommer att förändra bilden av vilka områden som är värdefulla för människors fritid och rekreation. Vi skall inte göra om gamla misstag, det är viktigt att bebyggelse och annan markexploatering i strandnära natur utformas på ett sådant vis att det varken kan ge upphov till obehag i framtiden för de boende samtidigt som tillgängligheten för allmänheten behöver tryggas även för framtida behov.

Käll- och litteraturförteckning

Lagtext

Miljöbalk (1998:808)

Plan- och Bygglag (1987:10)

Offentligt tryck

Regeringens proposition 2008/09/119

”Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden”

Information från myndigheter

Naturvårdsverket ”Översyn allemansrätt och organiserat friluftsliv”,

publicerad 2010-08-30

<http://www.naturvardsverket.se/sv/Friluftsliv/Allemansratten-/Arbete-med-Allemansratten/Oversyn-allemansratt-och-organiserat-friluftsliv/>, hämtad

2010-11-18

Naturvårdsverket och Boverket ”Strandskydd – en vägledning för planering och prövning” Handbok utgiven september 2009, utgåva 1

Regeringskansliets information på internet gällande strandskyddet

<http://www.sweden.gov.se/sb/d/10387#item100339>, hämtad 2011-01-14

E-post kontakter

Mikael Anderson, Gatuchef Kävlinge kommun, 2010-10-27

Per-Arne Johansson, Byråinspektör Miljöförvaltningen Trelleborgs kommun 2010-10-28

Tidningsartiklar

Lokaltidningen Trelleborg ”Krafttag mot strandmissbruk” publicerad 2010-09-13. Författare Pauline Bengtsson

<http://trelleborg.lokaltidningen.se/krafttag-mot-strandmissbruk-/20100913/artikler/709159783/1503>, hämtad 2010-10-28

Skånska Dagbladet ”Allt fler bryter mot strandskyddet” publicerad 2010-03-05. Författare Mats A Klinge

http://www.skanskan.se/article/20100317/TRELLEBORGVELLINGE/703169761/0/SPORT/*/allt-fler-bryter-mot-strandskyddet#comments, hämtad

2010-10-28

Sydsvenskan ”Strandskydd ignoreras i Barsebäck” publicerad 2007-07-16.

Författare Sarah Nylund

<http://www.sydsvenskan.se/omkretsen/kavlinge/article252077/Strandskydd-ignoreras-i-Barseback.html>, hämtad 2010-10-27

Trelleborgs Allehanda ”Unik huggormspopulation i Smyge på väg att dö ut” publicerad 2009-04-27, författare Marek Stefaniak
<http://www.trelleborgsallehanda.se/trelleborg/article532164/Unik-huggormspopulation-bri-Smyge-paring-vauml-g-att-douml-ut.html>, hämtad 2010-10-27

Rättsfallsförteckning

Miljödomstolen, Vänersborgs Tingsrätt, dom meddelad 2010-01-28
Målnummer: M 2820-09 gällande strandskyddsdispens Årjängs kommun.